

שיחה

בס"ד

יציאת שבת
5:25

בניית שבת
4:25

יוצא לאור לעילוי נשמת הקדושים מיכאל יצחק מליק ואברהם פלדמן הי"ד

פרשת חיי שרה, מרחשון תשע"ו שבת מברכין שנה שלושים ושבע, גליון מס' 5

גליון זה יוצא לאור בחסות עיריית רחובות, האגף למסדות העירייה, המחלקה לתרבות תורנית

אברהם

"כבוד הזולת" בכל מצב

"ויקם אברהם מעל פני מתו, וידבר אל בני חת..." (כג, ג). "ויקם אברהם" - מהיכן קם אברהם?

רגע קשה ביותר היה לאברהם אבינו, הרגע בו הוא התבשר על פטירת אשת נעוריו - שרה אמנו ע"ה. הנה זה עתה הוא חוזר מהר המוריה, בו התנסה בניסיון העשירי - הקשה ביותר מכל שאר הנסיונות שניסהו הקדוש ברוך הוא, הלא הוא ניסיון עקידת בנו יחידו ואהובו - יצחק אבינו ע"ה. ובהגיעו אל ביתו, שומע הוא שאשתו הדגולה והנאמנה שבקה חיים והלכה לעולמה. לאברהם אבינו אין זה כפטירת כל אשת נעורים, אלא זו פטירה של אשה שהייתה גדולה ממנו בנבואה ועברה עמו נסיונות קשים ביותר, ובכל זאת נשארה איתנה באמונתה בבורא עולם. אף ערירותה ועקרותה שנים רבות, לא הצליחה להביע את אמונתה. אם כן, אשה מיוחדת הייתה שרה אמנו.

עם כל מצב קשה זה, בשעה שאברהם אבינו בא לקנות אחוזת קבר לרעייתו הנאמנה, מספרת לנו התורה: "ויקם אברהם מעל פני מתו, וידבר אל בני חת". כותב על כך הרב אליהו דסלר בסיפרו "מכתב מאליהו" (חלק ד, עמוד 245): בוודאי אין כוונת התורה לספר לנו על קימתו הפיסית של אברהם, שהרי אין בכך כל צורך, אלא בעיקר מטרת התורה הקדושה לספר לנו על הקימה הרוגשית והנפשית של אברהם, ברגע קשה זה. את יכולתו להתנתק מן הכאב, האלמנות והדמעות, ולנהל את המשא והמתן על אחוזת הקבר עם בני חת, בנחת ובסבלנות נפלאה, כאילו לא אירע לו כלל דבר מצער.

התנהגות נפלאה זו, נבעה מפילוסופיית החיים של אברהם אבינו. הוא סבר, שאם צריך לכבד את האנשים הסובבים אותו, אז יש לכבדם בכל עת ובכל מצב. ואם כרגע אירע איזה אסון או כל מקרה מצער והוא שרוי בצער רב, האנשים הבאים עמו במגע אינם חייבים לסבול מכך.

אברהם אבינו ידע, שאם הוא ישאר בצער ובאבל שאסף אותו, מצב זה יעכיר את האווירה של המשא והמתן, ואף יתכן מאד שיגרם לו לא להתנהג בצורה הראויה והמכובדת. על כן, קם אברהם אבינו מעל פני מתו והסיר מעצמו את הצער והיגון וטמן אותו בקרבו, ורק אז הוא הלך לנהל את המשא והמתן עם בני חת.

מה עצום המרחק בין אברהם אבינו לבין האדם המצוי. רבות הן הפעמים שעוברים על האדם במשך היום דברים לא-נעימים, כל מיני תקריות אשר מעכירות ומעציבות את רוחו, והנה חוזר הוא אל ביתו ממקום עבודתו, כשהוא במצב רוח עכור. בעקבות זאת, אין הוא מתייחס יפה אל אשתו וראוי וכיאות, ואף אל ילדיו הוא אינו מתייחס יפה ואין לו כלל סבלנות אליהם. האדם משתף בדרך כלל את כל סביבתו בתנודות נפשו ובמצבי רוחו, ולפי פילוסופיית אברהם אבינו, התנהגות שכזו יש בה פגיעה חמורה במושג "כבוד הזולת".

אנו צאצאיו של אברהם אבינו, הבה נאמץ לעצמנו את ההתנהגות הנפלאה של אבינו אברהם, ואל נשתף את סביבתנו בכל מצבי רוחנו. נכבד כל אדם, בכל מצב, אף כאשר אנו שרויים במצב לא נעים, ונזכור: "הסביבה אינה חייבת לסבול בגלל שאתה שרוי בצער".

הרב אברהם יוסף שוורץ

ראש חודש כסלו יהיה ביום חמישי וביום שישי הבעל"ט המולד יהיה ליל חמישי, שעה 18, 35 דקות ו-11 חלקים

גליון זה מוקדש על ידי ר' משה פרידמן נ"י, מנהל דפוס ש.ה.ר. לע"נ האב, ר' חיים ב"ר משה פרידמן ז"ל, נלב"ע ל' במרחשון תשנ"ט

כמו כן נתקבלה תרומה מאת ר' נפתלי זיסמן נ"י לע"נ אביו, ר' שבתאי ב"ר נפתלי זיסמן ז"ל, נלב"ע א' בכסלו תשנ"ו ולע"נ מרת טובה יונה רוזנקרנץ ע"ה בת ר' הרמן צבי ז"ל נלב"ע ג' בכסלו תשס"ח

תנצב"ה

לאורם נלך / עורך: נפתלי יערי

הרב אליעזר יהודה וולדנברג זצ"ל

יום פטירתו א' בכסלו

הרב אליעזר יהודה וולדנברג, נולד בירושלים, בה חי כל ימיו. הרב וולדנברג למד תורה מפי רבני ירושלים והוסמך על ידם. במשך שנים רבות, כיהן כדיין בבית הדין הרבני הגדול והתפרסם בעיקר בזכות ספריו, שכללו כעשרים כרכים של שו"ת-ים הנקראים בשם "ציץ אליעזר".

הרב וולדנברג, עסק רבות בתחומים ההלכתיים הנוגעים למדינה המתחדשת ולבעיות הלכתיות שנוצרו עקב טכנולוגיות חדישות ומתפתחות בתחומים שונים. שנים רבות כיהן כרבו של בית החולים "שערי צדק" וככזה רכש לו מומחיות רבה בתחום ההלכה ברפואה. הוא לא היסס לעסוק אף בבעיות סבוכות ביותר בתחום זה. בין השאר עסק בשאלת "השתלת איברים" וכפועל יוצא מכך מהי הגדרת שעת המוות המדויקת: האם יש להתייחס למוות מוחי כאל שעת המוות, או להפסקת פעולת הלב שאותה ניתן להאריך באמצעים מלאכותיים.

תחום חשוב בו עסק הרב, היה יחסי הלכה ומדינה וכן מעמדה ההלכתי של מדינת ישראל. כפועל יוצא מתקופת חייו, עסק רבות במצוות התלויות בארץ, בעיקר בתחום הפרשת תרומות ומעשרות, ואף הוציא קונטרס בשם "משנת תרומות" בו ריכז את פסיקותיו בנושא זה.

שאלה מעניינת שהרב וולדנברג נדרש לה, תוקפם ההלכתי של חוקי המדינה: האם תוקפם נובע מ"דינא דמלכותא דינא", או מטעם של "תקנות הציבור" (שבעת טובי העיר). ברבות מפסיקותיו, הוא מתלבט בשאלה זו. בפסיקות הנוגעות לדיני ממונות (כגון: חוק הגנת הדייר וכד'), נוטה הרב לומר, שחוקי המדינה הנוגעים לעניינים אלה הם מכח "דינא דמלכותא דינא". בעניינים אחרים, בעיקר כאלה הנוגעים לניהול ענייני המדינה ויחסי האזרח והמדינה, הוא נוטה לומר שאלה "תקנות הציבור". יחד עם זאת, מדגיש הרב וולדנברג במקומות שונים, שיש לשאוף שהחקיקה תינק ממקורות היהדות ואז יהיו לחוקים אף תוקף הלכתי ממש.

תחום חשוב נוסף בו עסק הרב וולדנברג, הוא תחום הכשרות. מכח חברותו רבת השנים בבית הדין הרבני הגדול, נועצו בו רבים. אחת הדוגמאות הבולטות לכך, היא הדוגמא הבאה: בית מלון בירושלים שביקש לקבל "תעודת הכשר", התחייב להפריד את המטבח החלבי מהמטבח הבשרי ולהקפיד בתהליך הכנת המזון על כל דיני הכשרות. אך בית המלון סרב להתחייב, שלא להגיש מאכלי חלב אחרי מאכלי בשר. לדעת הרב וולדנברג, אין לתת במקרה כזה "תעודת הכשר" וכך הוא כותב: "כי פשוט, יש בדבר כזה משום נתינת יד רשמית לפושעים, המלעיגים על דברי חכמים ומזלזלים בדברי סופרים ואומרים: 'דין הניין לי ודין לא הניין לי [=זה טוב לי, וזה לא טוב לי], ויש בזה למעשה לא רק נתינת יד, אלא גם נתינת הכשר לאי-הזירות בקלה כבחמורה ולהפרדה בין דברי תורה לדברי סופרים... היש לך ביזוי דברי חכמים יותר גדול מזה?" ("ציץ אליעזר" יא, נה).

הרב וולדנברג עמד על דעתו זו, גם כאשר בעלי בית המלון איימו בפניה לבג"ץ, כיוון שמתן תעודת הכשר נקבע בחוק כסמכותה של הרבנות החייבת לתת תעודת הכשר כאשר המבקש מתחייב לשמור על כשרות המזון. לעומת זאת, בשאלת מעצר עבריין בשבת, פוסק הרב וולדנברג, שמותר לעצור עבריין בשבת, כדי למנוע את בריחתו במהלך השבת ("ציץ אליעזר" יא, לג).

הרב וולדנברג השיב נשמתו הטהורה לבוראה, ביום שלישי - א' בכסלו, זכותו תגן עלינו.

לקוראינו: מאמרים המופיעים ללא ציון שם הכותב, נכתבו על ידי חברי המערכת

בסיוע כולל "יד ברודמן" רחובות

חברי המערכת: הרב אברהם פוס, משה רוט, נפתלי יערי, יהודה מליק
העריכה בסיוע אברכי כולל "יד ברודמן" ללימודי הוראה ודיינות, בית שפירא, רחובות
טלפון: 08-9412048
אתרנו באינטרנט: www.pirsuma.com/siach
הדפסה: דפוס ש.ה.ר. רחובות טל. 08-9475106

